

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. חייב אתה ליתן לו טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה ... כיון דלא פסקה מילתא אכתי גנב הוא.....1
- ב. גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולים להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו.....2
- ג. כרם רבעי היו מציינין אותו בקוזוות אדמה ... ושל ערלה בחרסית ... שאין הנאה מינה אף האי דלית ביה הנאה מיניה.....2
- ד. ושל קברות בסיד ... וממחה ושופך כי היכי דניחור טפי.....3
- ה. בד"א בשביעית דהפקר נינהו אבל בשאר שני שבוע הלעיטהו לרשע וימות.....4
- ו. והצנועין מניחין את המעות ואומרים כל הנלקט מזה מחולל על המעות הללו.....4
- ז. הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון ט' מעשר שני ... אוסרין.....6
- ח. האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל.....8
- ט. מעשר ממון גבוה הוא.....9

דף סט.

א. חייב אתה ליתן לו טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה ... כיון דלא פסקה מילתא אכתי גנב הוא

כבר התבאר לעיל דף סח: שאם גנב ועמד¹ בדין, ואמרו לו הדיינין צא תן לו מה שגנבת, ויצא ואחר כך טבח או מכר פטור מתשלומי ארבעה וחמשה².

¹ רמב"ם הלכות נגיבה פרק ב הלכה טו

² שכיון שפסקו הדין אם אינו מחזיר הרי הוא גזלן שפטור מד' וה' והרב נמוקי יוסף כתב בפ' מרובה דף כ"ח ע"ב וז"ל צא תן לו אם בעל הגנבה העמיד הגנב בדין ואמרו לו צא תן לו כך בעד הגניבה ואח"כ הגנב טבחה או מכרה פטור מדין ד' וה' דשלו הוא טובח שלו הוא מוכר דכיון שנגמר הדין אין כח בידם לחזור בהם עכ"ל. וצ"ע שאינו טעם הגמ' אולם אפשר דלאו לפרש אתא אלא לענין דינא הוא עיין הלכה למשה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אמרו לו חייב אתה ליתן לו, וטבח או מכר אחר כך, הרי זה חייב בתשלומי ארבעה וחמשה הואיל ולא חתכו הדין עליו³ ועדיין עומד הוא בגניבתו.

ב. גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולים להקדיש זה לפי שאיננו שלו וזה לפי שאיננו ברשותו

כבר התבאר במסכת קידושין דף נב: ולעיל דף סח: שהגזול את חבירו⁴ ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולין להקדיש, זה לפי שאיננו שלו וזה לפי שאיננו ברשותו וכן כל כיוצא בזה.

ג. כרם רבעי היו מציינין אותו בקוזזות אדמה ... ושל ערלה בחרסית ... שאין הנאה מינה אף האי דלית ביה הנאה מיניה

מי שהיה לו⁵ נטע רבעי בשנת השמטה, שיד הכל שוה ולוקחין את הפירות בהיתר, צריך הבעלים לציין בקוזזות אדמה⁶ כדי שיכירו בו וזלא יכשלו לאכלו בלא פדיון, אם הוא שדה הפקר צריכין ב"ד לציין, ולא יאכלו ממנו עד שיפדו.

ואם היה בתוך שני ערלה מציינין אותו בחרסים⁷ כדי שיפרשו ממנו, שאם ציינו בקוזזות אדמה שמא יתפררו, ויתפור ויאבד אותו הציון ולא ימצאו בנ"א שום רושם ויאכלו ממנה ויבואו לידי מכשול שאיסור ערלה חמור הוא שהיא אסורה בהנייה ואין לו פדיון אבל רבעי איסור קל יותר שהרי יש לו

³ דחייב אתה ליתן לו לא הוי ממש פיסוק הדבר אלא כמו שאמרו אנו רואים שהחייב יהיה עליך אבל לא נתברר עדיין כל צדדי החיוב וכו' עכ"ל הנמק"י.

⁴ רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרקו הלכה כד

⁵ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ט הלכה ז

⁶ בפיה"מ פי' תלוליות מן האדמה ור"ש ורש"י ב"ק ס"ט א פי' רגבי אדמה סביבות הגבולין והגר"א בשנ"א פי' עפר אדום ובירו' רפ"ה לפי' רש"ס וש"מ אבל הגר"א פי' דקאי אקברים שאם לא הי' כרם שלם אלא אילנות יחידים של רבעי תולה בהן אזני חביות לסימן

⁷ בפיה"מ פי' הוא הטיט השרוף ובר"ש פי' קרקע שעושין ממנה כלי חרס וברש"י פי' כתותי רעפים ובש"מ"ק ב"ק ס"ט א' בשם הרא"ש והרשב"א שהוא מין אדמה שאינה מוציאה פירות שמנים:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

פדיון ולכן לא חששו כ"כ שמא יתפררו, ועוד שרבעי אינו אלא שנה א' וערלה נמשך ג' שנים ויש חשש יותר שמא יתפררו⁸.

ד. ושל קברות בסיד ... וממחה ושופך כי היכי דניחזור טפי

כל המוצא קבר⁹ או מת או דבר שמטמא באהל מן המת, חייב לציין עליו כדי שלא יהיה תקלה לאחרים,

ובחולו של מועד היו יוצאין מב"ד לציין על הקברות, אין מציינין על כזית מצומצם מן המת לפי שסופו יחסר בארץ,

ובמה מציינין, בסיד ממחה ושופך על מקום הטומאה, אין מעמידין את הציון על גבי הטומאה אלא יהי עודף מכאן ומכאן בצידי הטומאה שלא להפסיד את הטהרות, ואין מרחיקין את הציון ממקום הטומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל, ואין מציינין על הוודאות שהרי הן ידועין לכל אלא על הספיקות, כגון שדה שאבד בה קבר.

ואין זה מצוי בינינו, אולם אם ח"ו יארע כן, יש מעין חיוב מן התורה לציין להרחיק מן הטומאה¹⁰.

וכבר התבאר במסכת מועד קטן דף ה. שמימות עולם¹¹ נהוג להציב מצבה ולהקים ציון לנפש. כדכתיב בתורה ובנביאים וכאמור בגמרא. ושלשה שמות יש לו "מצבה"¹² "ציון"¹³ "נפש"¹⁴.

שלושה סוגי ציון¹⁵ יש א. חיוב כעין דאורייתא לציין את מקום הקבורה משום טומאה שלא יאהילו על הקבר, ולצורך כך מועיל סימן כל שהוא כגון שפיכת סיד סביבו או עשיית צורת הקבר וכדומה. ב. מצבה על הקבר לסגולת הנפש ולכבודו של הנפש

⁸ עיין ירו' רפ"ה דמע"ש

⁹ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ה הלכה ט

¹⁰ גשר החיים ח"ב פכ"ג בסופו (עמ' קפח)

¹¹ גשר החיים ח"א פכ"ח סי' א אות ב (עמ' רנז)

¹² השם מצבה, הוא ע"ש התיצבות הקבר (משם "ציב", כמו כל לשון של מצבה הכתוב במקראות) שהיא מיצבת ומבליטה את הקבר שיהא ניכר, לבא לבקרו ולהתפלל לע"נ או להתפלל על החיים בזכות הקבור שם.

¹³ מצייין את מקום הקבר, כדי להפריש מהטומאה.

¹⁴ שהנפש המרחפת על מקום מנוחת הגוי' גם אחרי הפרד הנשמה ממנה

¹⁵ גשר החיים שם וח"ב פכ"ג בסופו (עמ' קפח)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

המרחפת שם וזה חיוב על בני המשפחה להקים לכבוד המת. ג. מה שבונים לכבודו ולזכרו של המנוח שישאר שמו לזכרון בין החיים.

מחובת כל משפחה להקים מצבה כפי יכולתה גם לצדיקים בשביל שני המושגים הראשונים. אבל מה שרגילין בו רוב בני אדם להשתדל להקים מצבה יפה ומפוארה לזכרון המנוח על זה נאמר בירושלמי שקלים פ"ה ה"ה אין עושין נפשות לצדיקים¹⁶ משום שדבריהם ומעשיהם הם זכרונם היותר גדול והיותר מקיף.

גם אם המנוח לא הוריש שום ממון חייב הבן לבנות קבר ומצבה לאביו. ואם הבן בעל יכולת יבנה קבר אביו כמנהג בע"ב באותה העיר, ואם אין ביכולת הבן ישתדל עד כמה שאפשר לו שיבנה הקבר באופן הפשוט, מדין כיבוד אב ואם¹⁷.

נוהגים¹⁸ בכל מושבות ישראל לחקוק או לכתוב על המצבה את שם הנפטר ויום פטירתו בתאריך עברי ושמו ושם אביו. וגם נקבה נכתבת בשם אביה. והספרדים נוהגים לחקוק או לכתוב בין בנפטר בין בנפטרת שם האם, ויש שנהגו לכתוב גם האב וגם האם. ואין לכתוב תאריך לועזי.

ה. בד"א בשביעית דהפקר ניהו אבל בשאר שני שבוע הלעיטהו לרשע וימות

מה שהתבאר שמציינים¹⁹ את פירות נטע רבעי, אינו אלא בשנת השמיטה, אך בשאר שנים שאסור ליטול בלי רשות בעה"ב, אין לנו לחוש לגנבים שנוטלין בלי רשות, דהלעיטהו לרשע וימות.

ו. והצנועין מניחין את המעות ואומרים כל הנלקט מזה מחולל על המעות הללו

¹⁶ והא דאמר רשב"ג אין עושין נפשות לצדיקים כונתו "לבניני תפארה" שיש עושים על קבר המת להנציח את שמו עלי אדמות. ומלפנים היו נוהגים אמנם בישראל להקים לגדולי האומה קברים מפוארים, מערות חצובות יפות ונהדרות, וליחידים בנו מעליהן בנינים מרהיבי עין, כמסופר למשל בחשמונאים. ומאז שתיקן ר"ג דיבנה לא להבדיל בבגדים בין עשירים לעניים, ותקנו תקנות עוד שלא לבייש את העניים לכל הפחות במותם, ושאו "לא ניכר שוע לפני דל" (מו"ק כז), בשגם ירד ודלל מצב אומתנו — פסקו מלהצוב המערות הנהדרות באותם בניני זכרון (שם ח"א)

¹⁷ שם אות ג

¹⁸ שם סי' ג אות א

¹⁹ דרך אמונה הלכות מעשר שני פרק ט הלכה ז ס"ק סג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף סח: שהצנועין כלומר בני אדם שמדקדקין על עצמן, והם חסידים שרוצים לסלק כל אדם מן העבירה²⁰, היו מניחין את המעות בשנת שמטה²¹, ואומרין כל ערב²² כל הנלקט מפירות רבעי אלו כל היום יהא מחולל על המעות האלו²³, שהרי אי אפשר לפדותו במחובר²⁴. וי"א²⁵ שקודם הלקיטה היו אומרים בן דלכשיתלקט²⁶ יחול²⁷ החילול²⁸. ויש ראשונים²⁹ שפסקו שא"א לחלל משום שאינו ברשותו.

וי"א³⁰ שצנועין גם בשאר שנים שאינם שמיטה, עשו כן כדי להציל אף את הרשעים מן העבירה.

דף סט:

²⁰ עיין פיה"מ וברש"י כאן

²¹ שאין רוצים לסמוך על הציון שמא לא ירגישו בזה אבל בשאר שני שבוע גם הצנועין לא עשו כלום דהלעיטהו לרשע וימות כמ"ש כאן במאירי.

²² עיי' ב"ק ס"ט א' וכ"נ מדברי רבנו שמפרש כן שהרי כ' בסמוך הטעם שאין פודה כל הכרם מיד לפי שאין פודין במחובר ואם מפרש שמחלל במחובר שיחול אח"כ א"כ יכול לחלל כל הכרם כן. דרך אמונה שם עב

²³ ואף על גב דיתכן שכבר אכלו קצת מ"מ מה שהיו יכולים לתקן מתקנים, כמשי"כ תוס'

²⁴ שאם הי' אפשר לפדותו במחובר היו פודים מיד את כל הכרם ולא יכשלו בנ"א.

²⁵ תו' שם והר"ש רפ"ה דמע"ש והרא"ש וכ"כ הרשב"א בב"ק ומה שלא חיללו את כל הכרם כן משום שרצו להוליך הפירות לירושלים.

²⁶ ואף על גב דדבר שאינו ברשותו אין יכול להקדיש ולא להפקיר מ"מ יכול לחלל ג"ר אף כשאינו ברשותו דהא גם כשהוא ברשותו הוא ממון גבוה ורחמנא אוקמי ברשותו לחללו ולהוסיף חומש וא"כ גם כשאינו ברשותו יכול לחללו ומ"מ א"צ להוסיף חומש כיון שעתה אינו שלו. חו"א דמאי סי' ט"ז סק"ז וכמשי"כ הכ"מ בשם תשו' רמב"ן ברבא בב"ק ס"ט ב' וכ"כ הר"י בן מ"צ ולפ"ז גם אם אינו שלו לגמרי יכול לחללו ועיי' בקה"י זרעים סי' כ' בסופו ובמאירי בב"ק ס"ט א' תי' דכאן תקנת חכמים הוא כדי שלא יכשלו שיוכל לחלל אף אם אינם ברשותו ואח"כ הביא גם תי' הכ"מ שאע"פ שא"א להקדיש אינו ברשותו אפשר לחלל ע"ש

²⁷ ואף על גב שלא הי' מועיל למה שיגדל אח"כ מ"מ מתקנים מה שאפשר כמשי"כ תוס' ועוד דאע"ג שהוא דבר שיש לו מתירין מ"מ מדאורייתא ברובא בטיל ועוד דדבר שתהלתו בתערובות גם דבר שיש לו מתירין בטל

²⁸ ואף על גב דקי"ל בדאורייתא אין ברירה הכא כיון שאין רוצים שיחול החילול עד שיתלקט מהני אף למ"ד אין ברירה דאז כבר מבורר הוא.

²⁹ כסף משנה בשם תשו' רמב"ן שהוא להרשב"א וכ"ה ברשב"א בב"ק ס"ט ב'.

³⁰ תוס' בב"ק ס"ט א' וכ"כ הר"י בן מ"צ במע"ש והמאירי הביא ב' הדעות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ז. הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד
להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון ט' מעשר שני
... אוסרין

מי שהיו לו טבל טבול מן התורה כגון מאה לוג של יין טבול מן התורה³¹
ואמר שני לוגין³² שאני עתיד להפריש מהן הרי הן תרומה אח"כ או למחר
ועשרה מעשר ראשון, ותשעה מעשר שני³³, לא יתחיל וישתה על דעת שיניח
בסוף שיעור תרומה ומעשרות, אלא יפריש ואח"כ ישתה.

ואין אומרין זה שהניח בסוף כאילו נברר תחלה³⁴, מפני שחייב תרומה
ומעשרות מן התורה ואין אומרין בשל תורה³⁵ נחשוב כאילו נברר, עד
שיברור ויפריש לגמרי ואח"כ יאכל. ואפילו בזמן הזה הדין כן³⁶.

³¹ דדוקא בדאורייתא אמרי' אין ברירה

³² ומשום דתרו"ג עין בינונית הוא א' מחמשים נקט שני לוגין ממאה

³³ לאו דוקא דאחר שהוריד ב' לתרו"ג לא נשאר עשר למעשר' ותשע למע"ש אלא עשר פחות חומש למעשר'
ושמונה לוגין ושמונה עשיריות ועשירית חומש למע"ש. עיין תוי"ט

³⁴ כדעת הסוברים שיש ברירה ואמרי' הוברר מעיקרא שזה הי' עומד להפריש ויכול לאכול ואף על גב שלא
יחד מקום לצפוננו או לדרומו מ"מ כאן כיון שהוברר למפרע שזה התרו"מ הוי כקבע מקום אלא אומרים אנו
שאין ברירה ולא חל כלל [ולא שחל בתערובות]. חו"א דמאי סי' ט' סק"י

³⁵ דלא כהסמ"ג מ"ע קל"ג בשם ר"י שפסק דגם בדאורייתא יש ברירה וכ"ד התוס' רי"ד בעירובין ל"ז א' ועי'
ר"ן נדרים מ"ה ב' שהאריך בזה ודעת הר"ן דמספק פסקו כן בגמ' דמספקא להו אי יש ברירה או אין ברירה
ולכן בדאורייתא מחמירין ובדרבנן מקילין אבל דעת מהרש"ל ביש"ש מובא בחו"א דמאי סי' ט' סקב"א
דקי"ל בדאורייתא בודאי אין ברירה ואין חל כלל [ואפי' יצא מזה קולא] ורק בדרבנן הקילו בזה וכן נוטה דעת
החו"א שם וכן שם סק"ו

³⁶ אבל בדרבנן קי"ל יש ברירה ורבנו לא בא למעט כאן אלא טבל של חו"ל או סוריא דבזה קי"ל יש ברירה
או דמאי, אבל בזה"ז או לקוח או מירוה גוי או תרומת ירק נחשב שיש לו עיקר מה"ת וקי"ל בהו אין ברירה
ואפי' בספק אם מעושר כגון הלוקח מבין הכותים קי"ל אין ברירה. חו"א שם סי' ט"ז סק"א וכ"כ רעק"א בדמאי
פ"ז מ"ד וכדעת התוס' ומהרש"ל ומש"כ בכ"פ פל"ח דנראה מדברי רבנו בפכ"ג משבת דבזה"ז אפשר להפריש
ע"י ברירה וכונתו להט"ז שם הוא תמוה מאד דשם כבר עישר מע"ש וכמש"כ שם אף על פי שייחד מקומן
מע"ש רק רוצה ליתנם לכהן בשבת ואין זה שייך לברירה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ולפיכך במה שכבר התבאר במסכת ביצה דף לו. שאין להפריש תרומות³⁷ ומעשרות³⁸ בין בשבת ובין ביום טוב³⁹, אפילו במחשבה⁴⁰, וכן אין לחלל ולפדות פירות שהם נטע רבעי או מעשר שני, וגם אין להפריש חלה על עיסה שנלוושה לפני כניסת היום בין בשבת ובין ביום טוב, ואסרו זאת חכמים גם משום שדומה למי שמקדיש פירות, וגם משום איסור מתקן⁴¹. ואין לו לסמוך שיאכל וישאיר מהפירות ויפריש אחר שבת

ומשום כך אם אין לו פנאי להפריש תרומות ומעשרות⁴² או חלה בערב שבת או בערב יום טוב, או שחושש לקלקול הפרי, אם יחתוך ממנו לשם הפרשה מבעוד יום (כגון אבטיח), וכן אם היו לו חלות שלמות ואינו רוצה לחתוך מהן מכיון שהן דרושות לו ללחם משנה (שצריך להיות שלם), יכול אדם להתנות על הפרשת תרומות ומעשרות או חלה בערב שבת או בערב יום טוב, כדי שיהא רשאי להפרישם בשבת או ביום טוב.

התניית התנאי היא על ידי שיאמר את נוסח ההפרשה דלהלן, ויוסיף, שכוונתו היא, כי העתיד להיות מופרש לשם תרומות ומעשרות או חלה יחול שמם עליהם בשבת או ביום טוב בשעת הפרשתם.

בשעת ההפרשה, בשבת או ביום טוב, יברך את ברכות ההפרשה והפדיון, אם מפירות טבל ודאי הוא מפריש, ויחזור ויאמר את נוסח ההפרשה המקובל ואם חלה הוא מפריש, יאמר – הרי זו חלה.

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על הפרשת תרומות ומעשרות: "העודף על אחד ממאה מכל מה שאני עתיד להפריש מחר לתקן בו את

³⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁸ והפירו הרי הם טבל ומקצים הם ואסורים בטלול.

³⁹ שו"ע ונו"כ תקבד א

⁴⁰ מעדני ארץ פ"ד מה' תרומות הט"ז ס"ק ד

⁴¹ רמב"ם פכ"ג מה' שבת הי"ד, ועיין חזון יחזקאל, ביצה, פ"ד ה"ג בחידושים וקצוה"ש ח"ח דף נו – נא
⁴² שמירת שבת כהלכתה פרק יא אות יח – כג על פי החזו"א דמאי ט יג שכתב שיש לו ג' תקנות. א' – לייחד מערב שבת תרומה במזרח ומעשר בצפון ומע"ש בדרום ומותר להפרישן אה"כ בשבת. מיהו תקנה זו קשה שא"א לכונן שלא ישאר מהתרומה בחולין או להשאיר חולין בתרומה שאין הצפון ידוע בדקדוק לצפונה של עולם וגם עובי של חלק התרומה שבכרי קשה להכריע, ותקנה זו לא יתכן בדבר לח דכיון שמתחיל לשתות הוי מדומע אפי' אם יאמר בפי הכוס

התקנה הב' – שיאמר [בע"ש או בבין השמשות] מה שאני עתיד להפריש במוצאי שבת [אם אומר בין השמשות ואם מתנה ביום רשאי להפריש בשבת] והוברר למפרע שזה המעשר, וזה לא מהני לדידן רק בדמאי דק"ל דבדרבנן יש ברירה אבל בודאי אפי' בזה"ז או בירק או בלקוח ק"ל דאין ברירה כיון שיש לו עיקר בדאורייתא ומברך בשעת אמירה ולא בשעת הפרשה וכשמפריש יכול להפריש מעשר שני בין ע"י ברירה ובין ע"י יחוד בצפונה ואין זה מקדים מעשר שני לראשון כיון שחל למפרע, ולדידן דק"ל אין ברירה אין לנו תקנה זו מיהו בדמאי יכול לומר כן.

התקנה הג' – שיתנה מערב שבת כדי להתיר ההפרשה ואז אין חל מערב שבת כלום ואין התנאי אלא להתיר ההפרשה והברכה עושה בשבת ובדמאי מהני זה אף לדבר שאינו ברשותו ואף בין השמשות אבל לא לודאי אא"כ הוא ברשותו. וכאן נכתב לעיקר התקנה השלישית

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

הטבל, היא תרומה גדולה בצד צפון, כל מין על מינו. אותו אחד ממאה הנשאר ועוד תשעה חלקים כמוהו בצד צפונם של הפירות (שהם ביחד אחד מעשרה מכלל הפירות ממנה שנשאר אחרי שהופרשה תרומה גדולה). כל מין על מינו, יהיו מעשר ראשון. אותו אחד ממאה שהתניתי שיהא מעשר ראשון, יהא תרומת מעשר, כל מין על מינו, ומעשר שני יהא בדרומם של הפירות, כל מין על מינו, ויהא מחולל הוא וחומשו על פרוטה שבמטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני; ובשנה השלישית והששית לשמיטה יאמר (במקום "ומעשר שני יהא" וכו') – "ומעשר עני בצד דרומם, כל מין על מינו". אם הפירות הם נטע רבעי (פירות בשנה הרביעית של העץ), יוסיף ויאמר "אם הפירות רבעי, יהיו מחוללים הם וחומשם על פרוטה במטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני ורבעי".

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על הפרשת חלה: "מה שאני עתיד להפריש מחר, יהא חלה".

והרי נוסח התנאי שיש לאומרו בערב שבת או בערב יום טוב על מה שיש להפריש ממנו תרומות ומעשרות וחלה גם יחד:

"העודף על אחד ממאה מכל מה שאני עתיד להפריש מחר לתקן בו את הטבל, יהא תרומה גדולה בצד צפון, כל מין על מינו. אותו אחד ממאה הנשאר ועוד תשעה חלקים כמוהו בצד צפונם של הלחם (העוגה), כל מין על מינו, יהיו מעשר ראשון. אותו אחד ממאה שהתניתי שיהא מעשר ראשון, יהא תרומת מעשר כל מין על מינו. ועוד, מה שאני עתיד להפריש לשם חלה, יהא חלה. ומעשר שני יהא בדרומו, כל מין על מינו, ויהא מחולל הוא וחומשו על פרוטה שבמטבע שיחדתיה לחילול מעשר שני ורבעי"; ובשנה השלישית והששית לשמיטה יאמר – "ומעשר עני בצד דרומם, כל מין על מינו".

יכול אדם לקצר את נוסח התנאי על ההפרשה, ומספיק אם יאמר מבעוד יום: "כל מה שאני עתיד להפרישו מחר יהיה לתרומות ולמעשרות ולחלה ויחול הפדיון כדין".

תנאים אלה, שלפיהם רשאי אדם להפריש תרומות ומעשרות וחלה בשבת וביו"ט, אינם תופשים אלא בפירות שהם שלו בזמן התניית התנאי, ולפיכך אין התניית תנאים אלה, מועילים למי שמוזמן לסעוד בשבת או ביום טוב על שולחנו של החשוד על אי הפרשת תרומות ומעשרות וחלה.

ח. האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביוזב

כבר התבאר במסכת גיטין דף כה. ומח. שקיימא לן להלכה בדאורייתא אין ברירה כלומר כלומר שדבר שאינו מבורר עבשיו ומתברר אחר כך, אנו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אומרים שהוברר הדבר למפרע. לפיכך האחין שחלקו⁴³ בלקוחות הן ומחזירין זה לזה חלקו ביובל, שחיישי' שמא כל א' נטל חלק חברו, והוי בלוקח וחייב להחזיר לו מספק, דספק דאורייתא לחומרא, וכל שנת היובל אין נוטלין מתחלה אלא תהי' בין שניהן מספק שהרי א"א למכור כל שנת היובל, אולם אח"כ חוזרין וחולקין כבתחלה שהרי ספק הוא שמא אין ברירה ולא הוצרכו רק לקיים מצות חזרה ואח"כ חוזרין ונוטלין כבתחלה ואפי' מסכימים שניהן שלא להחזיר לא מהני דהא מצוה עליהן להחזיר מספק כמו בכל מכירה⁴⁴.

ט. מעשר ממון גבוה הוא

כבר התבאר במסכת קידושין דף כד. שמעשר שני⁴⁵ ממון גבוה הוא⁴⁶, שנאמר (שם פסוק ל) לה' הוא קדש לה'⁴⁷, לפיכך אף על גב שמותר לתנו במתנה⁴⁸ ואין בזה בזיון, אינו נקנה במתנה, אלא אם כן נתן לו הטבל והמקבל מפריש המעשר. אולם זכות האכילה שייך לו, ואסור לשום אחד ליטלו ממנו, שזה שלו לענין אכילה, ולכן מוסיף עליו חומש כשפודהו שנחשב בעליו, וכן מורישו לבניו⁴⁹ וזכות האכילה דוקא לבניו.

ואם נתנו במתנה למרות שאינו שלו להקנותו במתנה ונשאר ברשות הראשון, אך השני יכול לאכלו, כיון שנתן לו הראשון רשות, אבל אם פודהו, השני אינו מוסיף חומש שהמע"ש נשאר של הראשון. וי"א⁵⁰ דחוץ לירושלים אסור ליתנו במתנה ולא הותר אלא בירושלים.

⁴³ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יא הלכה ב

⁴⁴ דרך אמונה שם צט

⁴⁵ רמב"ם שם פרק ג הלכה יז

⁴⁶ ואין נ"מ בין פירות מע"ש לבין מעות מע"ש או לקוח ככסף מע"ש וכן החומש שמוסיף כשפודה ממון גבוה הוא. מנ"ח מצוה תע"ג כדמוכח לקמן פ"ז הי"ט וכן מבואר בר"י קורקום דלא כצל"ח בפסחים ז' א' שנסתפק בזה. גור ארי' יהודא סי' י"ג.

⁴⁷ ודרשי' להלן נג: הוא בהויתו יהא לה'.

⁴⁸ ר"י קורקום ואו"ש וכן מוכח בירו' ריש מע"ש דקבעי לאוקמי מתני' כר"מ ואפ"ה תנן נותנין מתנה וזוה מיושב מה שנתקשה בזה בתום אנשי שם ריש מע"ש ובמשנה ראשונה ועי' בשנו"א פ"ד דמע"ש סוף מ"ג ולכאוי' לא אמרו אלא שמותר ליתן אבל לא שנקנה וי"ל.

⁴⁹ כתי' שני של הראב"ד בתו"כ בחקתי פ"ח הי"י וכ"כ הר"ש משנין שם.

⁵⁰ ר"י בן מ"צ ריש מע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ואפי' מע"ש שאין הבעלים יכולים לאכלו⁵¹ אסור ליטלו ממנו, שיש לבעלים טובת הנאה ויכול להאכילם למי שירצה.

י"א⁵² שמכיון שיש לו זכות אכילה, נחשב לָכֶם⁵³, לענין שעיסה של מע"ש חייבת בחלה, וכן יוצאין ידי מצה⁵⁴ בפסח במע"ש, וידי אתרוג בסוכות⁵⁵ במע"ש. ויש חולקין⁵⁶ בכל אלו.

ומכיון שהוא ממון גבוה אין מקדשין בו את האשה, ואם קידשה בו אינה מקודשת בין בשוגג בין במזיד⁵⁷, ואין מוכרין אותו ואפי' על דעת שהלוקח יעלהו לירושלים ויאכלהו שם כדינו אפ"ה אסור⁵⁸, ובזיון הוא למכרו⁵⁹, ואפי' במע"ש דרבנן ואפי' לקנות בהן ס"ת⁶⁰, ואין המכירה חלה. ואין ממשכנין אותו⁶¹, ואין מחליפין אותו⁶². ויש ראשונים⁶³ שפסקו שמע"ש ממון הדיוט הוא, ואפשר לקדש בו אשה וליתנו במתנה.

מה שהתבאר שאין למוכרו, כ"ז דוקא במוכרו שישאר המע"ש בקדושתו⁶⁴, אבל אם מוכרו שיתחלל הקדושה על המעות שיקבל⁶⁵, מותר למוכרו חוץ לירושלים. וי"א⁶⁶ שמ"מ גם בזה אם יש לו חולין למכור, לא ימכור מע"ש.

⁵¹ שער הציונים פ"ב דביכורים

⁵² דעת הרמב"ם בפ"ו מביכורים ה"ד

⁵³ וכן מערבין במעשר שני בירושלים כמש"כ רבנו בפי"א מעירובין ה"ו וכן בהמת מע"ש בירושלים חייבת בבכורה כמש"כ רבנו בפ"ה מבכורות ה"ט וכ"ז מטעם הנ"ל

⁵⁴ בפ"ו מחמץ ה"ה

⁵⁵ בפ"ח מלולב ה"ב

⁵⁶ ע"י בפ"י רבנו יונתן סוכה ל"ד ב'

⁵⁷ כ"פ רבנו בפ"ה מאישות ה"ד.

⁵⁸ ר"ש ורא"ש ור"י בן מ"צ וע"י בתוס' חדשים.

⁵⁹ מפני שכתוב קדושה במע"ש וזה בזיון המע"ש למכרו. ורו' ואף דקו"ל כר"מ מ"מ צריך טעם זה דאל"כ לא הי' אסור בדבר אלא שלא חל המכירה וכ"כ בירו', וע"י בתוס' ר"י מפריש ע"ז ס"ב ב' שכי' דהא דאין מוכרין ואין ממשכנין אינו אלא מדרבנן משום זלוול אך אפשר דהוא מיירי רק לפי ר' יהודא דממון הדיוט הוא וצ"ע. דרך אמונה בציון ההלכה שם קצה

⁶⁰ הילכתא גבירתא ומש"כ ואפי' לקנות ס"ת הוא ממלא"ש פ"ג דביכורים מ"ב

⁶¹ בין מדעתו ובין בע"כ ובין בשעת הלואתו ובין שלא בשעת הלואתו והטעם מפני שכתוב במע"ש ברכה ואין זו ברכה שיצטרך לתתו למשכון. דרך אמונה שם קנב

⁶² דהוי ג"כ כמכירה וג"ז דוקא באופן שישאר המע"ש בקדושתו אבל אם רוצה שיתחלל על המין השני [להסוברים דאפשר לחלל פירות על פירות] מותר. משנה ראשונה

⁶³ רשב"א ב"ק ס"ז א' וכו' בתוס' רי"ד שם.

⁶⁴ כ"כ הר"ש והרא"ש והרע"ב פ"ד ממע"ש מ"ו והוא פשוט שאין מוכר כאן את המע"ש.

⁶⁵ וסתם מכירה הוא שיתחלל עד שיאמר בפירוש שאין רוצה שיתחלל. כמבואר בתוס' קדושין נ"ו א' ד"ה אבל כמש"כ בחזו"א פרה סי' ב' סק"י

⁶⁶ תוספתא ב"מ פ"ג ה"ה לפי המג"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

